

Selectieadvies archeologische monumentenzorg

Sint-Oedenrode, Ollandseweg 153
Gemeente Meierijstad

Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en
inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

Transect-rapport 3997

Transect
(conceptversie rapport)

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	03-08-2022	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	03-08-2022	SM
Controle gemeente Meierijstad	Mark van den Broek	medewerker Erfgoed gemeente Meierijstad	03-08-2022	

1 Inleiding

In opdracht van *Kastelijn Ruimtelijk Advies* heeft Transect in april 2022 archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor en in een plangebied aan de Ollandseweg 153 te Sint-Oedenrode. Aanleiding voor het onderzoek vormt de wijziging van het bestemmingsplan om de realisatie van twee nieuwe woningen mogelijk te maken. Om dit mogelijk te maken, moet de bestemming 'agrarisch' worden gewijzigd naar 'wonen'.

Het plangebied kent volgens het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Sint-Oedenrode, herz. 2' een *Waarde-Archeologie* 3. Archeologisch onderzoek is daardoor verplicht bij bodemingrepen groter dan 50 m² en dieper dan 30 cm -mv. Gezien de omvang van het te wijzigen gebied (ca. 3.500 m²) is archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk. Dit rapport voorziet in die plicht.

De gemeente Meierijstad is - als bevoegde overheid - gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Ligging plangebied

Het plangebied aan de Ollandseweg 153 te Sint-Oedenrode heeft een oppervlakte van ca. 3.500 m² en omvat een varkensstal en omliggend terrein. Kadastraal gezien gaat het om een deel van perceel St.-Oedenrode, sectie P, nr. 863. Ten tijde van het onderzoek stond er in het plangebied een varkensstal (1.900 m²); de rest was in gebruik als erf en verhard met een puinpakket of begroeid met gras.

1.2 Aard van de bedreiging

Men wil de varkensstal slopen en twee woningen bouwen. De woningen komen ten N. van de bestaande varkensstal. Er zijn nog geen bouwtekeningen beschikbaar, zodat de diepte en omvang van de bodemingrepen nog niet vast te stellen zijn. Echter de kans dat bij al de daartoe benodigde grondwerkzaamheden mogelijk aanwezige archeologische waarden en resten worden beschadigd of zelfs vernietigd, is groot.

2 Archeologisch onderzoek

Transect heeft het onderzoek in april 2022 uitgevoerd; de resultaten ervan zijn vastgelegd in: *Melman, J.G.E., en I. Korver, 2022: Sint-Oedenrode, Ollandseweg 153 - Gemeente Meierijstad - Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase – Transect-rapport 3997 - concept, v. 1.1, 7 april 2022 (interne autorisatie 28 april 2022).*

2.1 Opzet en doel van het onderzoek

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Doel van bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Doel van inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde verwachting door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw en bodemintactheid in het plangebied.

Resultaat van het onderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de - verwachte - aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom e.d. en (relatieve) kwaliteit van deze waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA v. 4.1, prot. 4002, het inventariserend veldonderzoek conform prot. 4003. Het veldonderzoek - verkennend booronderzoek - is uitgevoerd op 25 april 2022. Met een Edelman-boor (Ø 7 cm) zijn 5 boringen tot max. 1,6 m -mv gezet. Deze zijn beschreven volgens NEN 5104 en ASB 5.2.

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek (verkort)

Uit het bureauonderzoek bleek dat het plangebied landschappelijk gezien ligt op de overgang van een dekzandrug naar het beekdal van de Dommel. Het plangebied ligt zelf op een dekzandvlakte, net ten N. van een droogdal. De ligging van het plangebied op een dergelijke gradiëntzone maakt dat het een zeer gunstige locatie voor bewoning is geweest; droog genoeg voor bewoning, maar ook dicht bij open water en diverse voedselbronnen. Dat deze zone gunstig is geweest voor bewoning wordt bevestigd door een vindplaats ten W. van het plangebied, waar sporen uit de IJzertijd, Romeinse Tijd en Late Middeleeuwen zijn aangetroffen. Voor het plangebied geldt daarom een *hoge* archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen. Voor de Nieuwe Tijd geldt een *middelhoge* verwachting. De Ollandseweg is van oudsher een verbindingsweg tussen Olland en Sint-Oedenrode, waarlangs ook gewoond werd. Direct ten W. van het plangebied is op de *Kadastrale Mi-*

nuut 1811-31 een woonerf aanwezig. Het gebied is hierbij grotendeels in gebruik als bouwland, maar er is in het W. ook een bakhuis aanwezig. Het plangebied ligt dus deels op het erf van deze boerderij en hierom is de verwachting *middelhoog* dat er dus resten van bewoning en erfgerelateerde resten aanwezig zijn.

Naar aanleiding van het veldonderzoek is de archeologische verwachting aangescherpt. De ondergrond bestaat uit dekzand, met hierop een bouwvoor. In de top van het dekzand is een gedeeltelijk intacte bodem aanwezig. Het bureauonderzoek ging uit van een *hoge* verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum - Mesolithicum, mits de B-horizont intact is. Aangezien deze waarschijnlijk gedeeltelijk verploegd is en verder niet is aangetroffen, kan de verwachting voor deze perioden worden bijgesteld naar *laag*. In het Z. van het plangebied bestaat de ondergrond uit dekzand onder een bouwlanddek. In de top van de pleistocene afzettingen zijn in dit deel van het plangebied geen sporen van bodemvorming aanwezig. Hier geldt een *middelhoge* verwachting voor de periode Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd. Op basis van topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw is het in gebruik geweest als deels bouwland en deels erf. Dit wordt ook bevestigd door de opbouw van de ondergrond in dit gebied. De aanwezigheid in het N. van het plangebied van archeologische resten uit de periode Neolithicum - Nieuwe Tijd kan niet worden uitgesloten. Hierom geldt in het gehele plangebied een *hoge* verwachting voor de periode Neolithicum - Nieuwe Tijd. De huidige stal is onderkelderd tot 155 cm -mv; zodoende zal daar het archeologisch niveau verstoord zijn, aangezien deze vanaf 70 - 120 cm -mv aanwezig is.

2.3 Advies Transect

In het plangebied geldt op basis van het onderzoek een *hoge* verwachting ter plaatse van de ongestoorde grond, zie *advieskaart*. Wij (Transect) adviseren deze zone middels een *Waarde-Archeologie* in het bestemmingsplan te beschermen tegen verstoringen. Indien in deze zone graafwerkzaamheden zullen plaatsvinden ten behoeve van de bouw van de woningen en eventuele bijgebouwen, adviseren wij (Transect) in deze zones vervolgonderzoek (karterende en waarderende fase) uit te voeren. Voor een gravend onderzoek is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk dat door de bevoegde overheid is goedgekeurd.

Ter plaatse van de huidige stal is de ondergrond tot zo ver verstoord dat hier niet tot nauwelijks archeologische waarden verwacht worden. Zodoende adviseren wij (Transect) dat deze zone wordt vrijgegeven in het bestemmingsplan en is er, wat ons (Transect) betreft, geen bezwaar voor de toekomstige plannen indien deze zich in dit gebied bevinden.

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (gemeente Meierijstad) een selectiebesluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

3 Beoordeling rapportage namens/door de gemeente Meierijstad

Het rapport voldoet aan de huidige wet- en regelgeving en is verder redelijk en compleet opgesteld. Het maakt in principe een goed advies en besluit hierover mogelijk en kan daarom voorlopig deels al worden goedgekeurd. Voor de definitieve versie zijn de volgende op- en aanmerkingen - *in meer of mindere mate* - van belang:

- *alg.* in het rapport is sprake van een *bevoegde overheid*; op enkele plekken is er echter ook sprake van een *bevoegd gezag*; dit graag in één lijn brengen; *bevoegde overheid* heeft daarbij de voorkeur;
- *Sam.* *Samenvatting, derde alinea, laatste zin* : "...waar sporen van begraving en bewoning uit de periode IJzertijd, Romeinse tijd en Late Middeleeuwen is aangetroffen." ; moet zijn: "zijn aangetroffen." ; aanpassen ;
- *Sam.* *Samenvatting, vierde alinea, vierde zin* : "...is op de Kadastrale Minuutplan uit 1811-1831 is een woonerf aanwezig." ; tweemaal "is" ; bovendien is het de Kadastrale Minuut of het kadastrale minuutplan ; keuze maken ;
- *p. 24* *Advies, bovenaan* : gezien de beoogde toekomstige indeling, zie *fig. 2*, is daar dus wel sprake van ; het verdient o.i. daarom aanbeveling om *die delen* ruim voorafgaand aan de sloop van de stal te onderzoeken door middel van het trekken van enkele proefsleuven ; dit graag met de opdrachtgever afstemmen en dit ook als zodanig in het advies terug laten komen.

We gaan ervan uit dat bovenstaande op- en aanmerkingen worden bekeken en in voldoende mate worden verwerkt in de definitieve versie van het rapport.

3.1 Selectieadvies gemeente Meierijstad

Op grond van het voorgaande kan de gemeente grotendeels wel alvast instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van Transect en met het advies voor gravend vervolgonderzoek, proefsleuvenonderzoek (IVO-P) indien in de randzones van het plangebied moet of gaat worden gegraven, zie *Advieskaart, bijlage 7*. Gezien de beoogde toekomstige indeling, zie *fig. 2*, is daar dus direct sprake van. Het verdient daarom aanbeveling om *die delen* - ruim voorafgaand aan de sloop van de stal - te onderzoeken door middel van het trekken van enkele proefsleuven. Voor dergelijk gravend onderzoek is een PvE noodzakelijk, dat vooraf door de gemeente moet worden goedgekeurd.

Het rapport kan definitief worden gemaakt, waarbij de bovenstaande op- en aanmerkingen zijn verwerkt. Het wordt dan opnieuw ter beoordeling voorgelegd aan de gemeente.

Omdat de AMZ-cyclus nog loopt, is het nog niet toegestaan in het veld (voorbereidende) grond- en graafwerkzaamheden uit te voeren.